

Warszawa w dniach bitwy

10 sierpnia 1920 r. Michaił Tuchaczewski, głównodowodzący Armią Czerwoną na froncie zachodnim wydał dyrektywę do uderzenia na Warszawę. W myśl tej dyrektywy siły polskie miały być rozbite, a miasto zdobyte. 11 sierpnia oddziałom Armii Czerwonej opór stawiały oddziały polskie w rejonie Modlina, Radzimina, Wołomina i w pobliżu ujścia rzeki Wieprz do Wisły. W stolicy Polski trwały intensywne przygotowania do odparcia najeźdźców, wysyłano oddziały wzmacniające polskie siły na froncie. Bolszewickie próby zrewoltowania robotników Warszawy w celu przejęcia władzy przez komunistów, zanim wkroczy Armia Czerwona, spełzły na niczym.

W obliczu bezpośredniego zagrożenia w Warszawie zmobilizowane zostały: samorząd, zakłady komunalne oraz społeczeństwo miasta. Samorząd m.st. Warszawy utworzył Radę Obrony Stolicy oraz Straż Obywatelską. Powołano gubernatora wojskowego m.st. Warszawy (gen. Franciszek Latinik), który ogłosił stan oblężenia miasta i sąsiednich powiatów, wydając stosowne do sytuacji obwieszczenia. W prasie pojawiły się apele nawołujące do czynnego udziału w obronie stolicy — także ze strony przedstawicieli innych grup wyznaniowych.

Na Straży Obywatelskiej i wielu organizacjach społecznych (Polski Czerwony Krzyż, Biały Krzyż, Związek Harcerstwa Polskiego, TG „Sokół”, Warszawskie Towarzystwo Wioślarskie i in.) w ciężkich dniach oblężenia opierały się najważniejsze działania związane z zapewnieniem porządku i bezpieczeństwa publicznego, opieką nad rannymi, udzielaniem pomocy uchodźcom, zbieraniem i wysyłaniem darów dla żołnierzy walczących na froncie. Wielkie zadanie spoczęło na warszawskich szpitalach, gdzie przywożono z frontu rannych żołnierzy.

Warszawa w lecie 1920 r. była też miejscem, gdzie przyjęto wielu uchodźców, którzy uciekli ze swoich miejscowości przed zbliżającym się frontem. Tutaj stworzono dla nich obóz na Powązkach, gdzie zapewniono im znośne warunki codziennego bytu.

Cyt za: I Warszawa nie zawiodła. W 90. rocznicę bitwy warszawskiej, oprac. A. Stawarz, Warszawa 2010